
Simon Emőke

BOCSÁNAT

Délután van, és nyár. Anyám a nagyszobában ül az asztalnál egy halványzöld pólóban és farmerszoknyában. A szobában halványzöld a perzsaszőnyeg, halványzöldek a falak; ide délután nem süt be a Nap, hűvös van, és árnyék. Anyám a nagy asztalnál ül, előtte egy írógép. Anyám gépel, mintha író volna. Magabiztosan, egyenes háttal, rövid hajjal és az álmoktól puffadó szívvel gépel, dobog a szoba. Anyám pulzusa egyik faltól a másikig ütődik, koppan, kacérkodik, meg-megáll és továbblép, a perzsaszőnyeg mintái is életre kelnének, ha nem volnának ilyen halványzöldbe szorítva.

Anyám háta mögött fekszik a gyereke. Akkor még csak egy gyereke van, a kislány, aki mindent hall és mindent lát. Anyja pulzusát belelegezi, megszelidíti, és kilégzéskor már nyugodt szellőként terjed szét. Az írógép kattogása puha és erőteljes, mintha az ő testén táncolnának így az ujjak.

Anyám aznap reggel korán kelt, apámmal együtt; kávéztak és duruzsolva beszélgettek, anyám felpakolt, apám elment a gyárba. Hat órákor fúj a gyár. Két órákor és tízkor. Hatkor már világosság van nyáron. A nagyszobába reggel nem süt be a Nap, nincs is sötétítő. A kicsiszobában piros a sötétítő; délelőtt odasüt a Nap, délután pedig, ha nem is süt be a Nap, de a fény a piros sötétítő miatt meleg. A kislány nem szeret délután abban a meleg fényben aludni, de itt, ez a halványzöld, puha pulzus most elringatta, és ez így fog menni három-négy hétig azon a nyáron, amikor a huszonkét éves anyám a szomszéd író kéziratát gépeli. A könyv meg fog jelenni, élénksárga borítóval. Címe: *Józsue*. Az író sokat iszik, és mindig a tenger után vágyakozik. Az író, mielőtt író lett volna, tengerész volt. Mosolygó, szomorú, fekete, apró szemei valahol ott ragadtak a tenger és az ég között húzódó vékony vonalon.

Az író meg fog halni.

Anyám többet nem fog gépelni.

A kislány többet nem fog aludni délután.

A szobában az árnyék kitaratóan tartja a hűvösséget, a falak és a perzsaszőnyeg ugyanolyan halványzöldek, mint 1985-ben. 2016-ban egy kárpitos felújította a kanapét, amelyen a kislány aludt. Halványzöld szövettel vonta be. A színt a 34 éves kislány választotta.

Anyám a zsebkendőgyárban dolgozott a forradalomig. Így nevezte ő azt a helyet, ahol csípős festékszagban, fehér köpenyben a nénik magas asztaloknál mintákat nyomtattak a fehér vászonra. Festettek zsebkendőket gyerekeknek, nőknek és féfiaknak; kutya, cica, egeret kergető cica, színes labda, Donáld kacsa, a nőknek kizárólagosan virágokat a zsebkendő négy sarkába, a féfiaknak pedig kizárólagosan csíkokat, vastag csíkok, vékony csíkok, a kék, barna, fekete-szürke színjáték gazdag árnyalataiban. Egy asztalnál két nő dolgozott: az egyik a szitát kezelte, a másik a lemezre helyezett zsebkendőket. Az egyik festéket töltött a szitába, egy széles spatulával, két kézzel és egy határozott, erőteljes mozdulattal elkente. A másik jobb kézzel felemelte a szitát, bal kézzel kihúzta a lemezt, és a polcra tette, majd másodpercek leforgása alatt új lemezt tett a szita alá, és a szitát lecsukta. Az egyik a maradék festéket egy széles spatulával két kézzel és egy határozott mozdulattal erőteljesen szétkente. A másik hallotta a mozdulatot, hallotta a festék nyúlását és tapadását, és elkapta a szemben lévő fa lombján megakadt tekintetét. Jobb kezével felemelte a szitát, bal kezével kihúzta a lemezt, és a polcra tette, majd másodpercek leforgása alatt új lemezt tett a szita alá, és a szitát lecsukta. A szomszéd asztalnál kitört a röhögés. Zsuzsi mesélte, hogy pont mit csináltak a fürdőszobában Árpival, amikor este elvették a villanyt. Zsuzsi nem pirulós fajta; Enikő igen. Anyámat itt még úgy ismerték, hogy Enikő. Így mutatkozott be. Apám is így ismerte. Útőlag derűlt ki, hogy Berecki Rozáliának hívják. Csak akkor pirult el Enikő, amikor Zsuzsi tőle is megkérdezte, hogy mit csinált tegnap este, nem emlékszem, túl sötét volt, válaszolta végűl mosolyogva. Erre ismét kirobbant a röhögés, és a nagy meleg miatt be is ragadt a csípős festékszagű terembe.

Anyám apámat öleli, egyik kezében sőrösűveg. Apám karjai lazán lógnak, de egész lényűvel öleli ő is anyámat. Ősz vagy tavasz van, be van borulva, azonban nincs hideg. A Maros csendesen folyik mellettűk. A közelűkben még egy-két haver, nevetnek valamin, de távol vannak. Anyám öleli apámat. Apám mintha tehetetlen volna, mese nincs, teljesen átadja magát, anyám tehetetlenségűt kifogja és fogadja, a sajátjával összefűzi, így születik az ölelés mint tett. A Maros csendesen folyik mellettűk, az idű viszont megállt. Valaki a túlsó partról megállította egy pillanatra, lefényképezte őket. A körvonalak homályosak. Anyámnak még dűs, hosszú haja van, apámnak dűs, göndör haja. Az egyik barna, a másik szűke. Apám a király, anyám a nűje. Ha ott ténylegesen megállt volna az idű, akkor ők így ketten a végtelenségűg adták volna egymást maguknak és a másikkak, a végtelenségűg született volna az

ölelés mint tett, a szerelem mint a végtelenségbe való szüntelen lépés, újra meg újra.

Habár tény, hogy az esküvői fényképen még úgy néznek egymásra, mint-ha csak ők léteznének a világon, ugyanazzal a teljes odaadással – anyám egyszerű fehér kosztümben, fátyollal és sáros cipővel, apám sötét öltönyben nyakkendővel, sima, jámbor arccal – a vékony cérnából font végtelenség már az esküvő éjszakáján a tárgyi valóság végességébe ütközött, és családi legendává vált, apám annyira leitta magát, hogy egy szekrénybe ment pisilni. Ebben a rohamosan szűkülő világban született meg az első gyerek, aki, a családi legenda szerint, egy kedves orvosnő fokozott érzékenységének köszönhetően jött a világra. Anyám úgy mesélte, amikor a kislány volt már annyi idős, hogy kiszámította, ha szülei novemberben házasodtak össze, ő hogy születhetett márciusban, hogy valóban kérdés volt, ő megszületik-e vagy sem, de az orvosnő kedvesen annyit mondott, hogy milyen szép pár, és milyen kár lenne, hogy ez a gyerek ne szülessen meg, amikor ilyen szépek a szülei, és így szeretik egymást. Menjenek csak szépen haza, mondta. A kislány megnyugodott, az ő igazsága visszaigazolódott, ő is mindig szépnek találta a szüleit, teljesen elképzelhető, hogy más is, azzal is csak egyetérteni tudott, hogy milyen kár lett volna, hogy ő ne szülessen meg. Mert azt hogy is képzelje el az ember, hogy ő nincs, nem is volt és nem is lesz, főleg amikor épp mindennek az értelmét keresi.

Egypár év múlva (kb. húsz) anyám már nem emlékezett a szürrealista idill verzióra, és elárulta, hogy a szőke, göndör hajú, jámbor arcú fiatalember szigorú tekintetű, lelkes kommunista apja jóvoltából született meg a gyerek, az öreg ugyanis elutazott a bordó Daciával, hogy orvost szerezzen, hogy minél előbb vége legyen ennek a komédiának, ütközben azonban meggondolta magát. Megfordult, orvos nélkül jött vissza, és kijelentette, hogy az egyetlen fia meg fog házasodni, elveszi ezt a gyönyörű falusi lányt, aki megszüli a gyereket, ő pedig lakást vesz nekik, és a fiából végre egy tisztességes embert farag.

Részletkérdésnek számít, hogy már túl késő volt, az orvos nem vállalta az ügyet. Anyám szorítja a kislány kezét, az állomás szinte üres, este van, őszi és hideg. Fel kéne ülni a vonatra, csak hova? Mégis hova akart menni anyám? A szüleihez nem lehet vonattal menni. Ő nem a saját szüleihez, hanem apám szüleihez akart menni. Apám szüleihez menekülni, ott panaszt tenni? Talán az eső is szemerkél. A kislány, ő csak haza szeretne menni. Haza, mondja. Anyám fejében zakatolnak a gondolatok, a konyhaasztal újra meg újra leborul, látja ezt egyszer, látja ezt kétszer, még egyszer és még egyszer.

Szavakra nem is emlékszik, csak a földön heverő villára, késre, kenyérre, a kiborult sóra, veszekedés lesz a családban, ha kiborul a só, már megtörtént, gondolja, ennél rosszabb nem lehetett, gondolja, és akadozó lélegzettel sír, mint egy gyerek az anyja után. Haza, mondja a kislány. A hang, amint az asztal a cementet éri (csempe még nincsen, nem is lesz soha abban a konyhában, csak műpadló, sötétbarna), és az ezt kísérő káromkodássorozat. Ilyen lesz? – kérdezi elcsukló hangon az anyja után síró gyerek. Ez mindig ilyen lesz? Ilyen kell legyen? Anyám, ő nem így akart élni, irtózott az ittas férfiktől, nem, ő nem fog így élni, de jóban-rosszban, arra megesküdt, de így nem lehet élni. Felveszi a gyereket az ölébe, és elindul, hogy visszamenjen. Minden megtett lépéssel érzi, amint ereje lankad, mintha minden lépésnél egy lélegzetnyi levegő hagyná el a lelkét, és nincs belégzés, csak kilégzés. A kislány már nem sír. És az jó. Anyám, most már ő sem sír. Most még van remény, mert végül is ilyen még nem volt, ilyen még nem történt, hogy így tumboljon, hogy felborítsa az asztalt, és most már biztos bánja, és ilyen nem is lesz többet, annyira bánja. És vár minket, gondolja, szeret minket, gondolja határozottan. Hova is ment volna? Még csomagot sem hozott. Vagy mégis? Ki tudja? El kellett volna menni, hogy megijedjen, hogy legyen egy határ, hogy ilyen többet ne legyen. De így is megijedt, gondolja, biztos fél, fél most, és aggódik. Anyám is fél, és aggódik. Nem kopog, hanem előkeresi a kulcsot, többször eltéveszti a zárat, aztán lassan kulcsol, mert lehet, hogy elaludt, és akkor jobb, ha nem költjük fel, mondja.

Sötét van a lakásban, nincs itthon. Elment. Hova ment? Elment, hogy keressen meg, biztos minket keres. A kislányt levetkőzteti, tejet melegít, ágyba bújnak mind a ketten. Teste hálás, időnként még kirázza a hideg, de meleg van, itt, a takaró alatt meleg van. A konyhában most ég a villany, úgy hagyta, mert fél a sötétben; biztos megbánta, az asztal a helyén volt. Látja is maga előtt, amint ül a széken, arcát tenyerébe temetve, biztos visszajön. Erre csak most gondolt, hogy mi lesz, ha nem jön vissza, de visszajön. És nem lesz többet ilyen, és a következő kép már a puliszka, amit aznap este főzött. A puliszkát vajon megette? Vagy az is a földre került? Ha nem ette meg, akkor evett egyáltalán valamit?

A férfi sokkal magasabb, mint apám. Sötét hajú, erős vonásainak a határozottságával néz a kamerába. Hosszú kabátban van. Egyik keze talán anyám vállán. Anyám is hosszú kabátban van, és egy hosszú szárú csizmában. Haja lazán hull a vállára; keze a zsebében. Arca komoly és határozott. Ugyanazzal a tekintettel néz a kamerába, mint a férfi. Ketten a nézőben találkoznak, ugyanarra néznek, ugyanúgy. Nem tudni, ki fényképezte, nem tudni, hol,

talán egy rendezvény előtt vagy után, az utcán vannak, kábé két méterre a kamerától. Ugyanabban az évben készülhetett, amikor apámat megismerte. Anyám tehát tizennyolc éves. Ki az?, kérdi a kislány. Anyám ránéz a képre, pontosabban odapillant, és azt mondja, hogy egy barátom volt, udvarolt nekem. A kislány nem mondja, de nem ismer anyámra, ezt a tekintetet nem ismeri. Anyám a családi képek között őrzi ezt is, egy cipősdobozban. Elszántság és szigorúság is van a képen, mintha egy vallomás. Vajon együtt látták-e a képet? Vajon a férfinak is van egy képe anyámról? Vajon él még? És mit mondtak egymásnak a kép előtt, a kép után? Talán csókolóztak már. Talán nem is azt mondta anyám, hogy egy barátom, hanem a barátom. De mit változtat most már, hogy határozott vagy határozatlan névelővel látjuk el a vallomását? Ott, akkor, amikor változtathatott volna, számtalan emberre kiható lavinát indított volna az „egy” helyett az „a”. Nem lett volna cipősdoboz, nem lett volna sáros, fehér cipő egy másik fényképen, nem lett volna földön puliszka, nem lett volna ez a mondat. Ezek helyett lett volna talán egy másik fénykép, fehér cipővel, egy másik cipősdoboz, és egy másik konyhában a csempén gulyás. Vagy, fehér cipő, kemény tapintású családi album, minden este terített asztal, minden este egy másik mondat, egyik igazabb a másiknál. Lehetett volna.

Kitódultak az emberek az utcára. Hideg van, és december. Süt a nap. Anyám is megy apámmal, a kislánnyal és a kisfiúval; a kislány nem látja csak a kezeket, a kabátszéleket, táskákat, lábakat. Menjünk bennebb, mondja apám, inkább maradjunk a szélén, mondja anyám, majd átveszi a kisfiút apám nyakából, és apám felveszi a kislányt. Embertenger, gondolja a kislány. Előbb messze néz, úgy tűnik, ilyen messze még nem is látott soha; és mindenki mintha messze látna, és ugyanazt látná, mintha volna valami fényes, színes, csili-vili körhinta a láthatáron, vagy legalább egy óriási vattacukor. Az emberek kiáltoznak, de nem ráncolják a homlokukat, szemükben a csili-vili, van, aki sír, van, aki viccelődik, egymást ölelik, csókolják az emberek. A vattacukor tetejéről úgy tűnhet az egész, mint egy hátára fordult ezerlábú, amelyik képtelen visszafordulni, lábait az ég felé emeli, és könnyörögve kapálózik. Közelebb kell menni ahhoz, hogy látható legyen a mosoly, a puszi, az ölelés, a levegőt rezgető izgalom, a könnycseppek, a vastag, kiszáradt bőr a munkáskezeken, az ápolt, sima bőr a nem munkáskezeken, anyám hosszú ujjai, a mindig ápolt körmei a munkáskezeken, a pisolygó barna szeme, amint tükröződik benne a jobb életbe vetett reményből gyúrt vattacukor. Jobb kezét ő is felemeli, mutatóujját és középső ujját mutatja, a többit a tenyerébe hajtja, mint a többiek, mint mindenki, aki jelentkezik,

mint az iskolában a gyerekek, akiknek tízest ígértek a helyes válaszáért. Én is, én is, engem tessék, én is hiszek, én is, én is hiszem, hogy most akkor a szegénységnek vége, lesz banán, lesz vaj, szalámi, minden nap hús, lesz kapitalizmus, és nem kuss, szólásszabadság és demo-kola és grácia, holivud, milka csoki meg megdonáldó, lesz itt nyugat, keleten, hiszem majd, hogy a Nap ugyanott nyugszik le, ahol felkel! LI-BER-TA-TE! OLE! OLE! OLE! OLE! Paranoia helyett parabola a kínálat, Ceaușescu helyett Bruce Willis, Rambo és Terminator, és nemsokára már csak a középső ujjukat emelték az égnek az emberek; felszámolták a gyárakat, anyám, apám munkanélküli lett, az álmok robbantak, mint a halivudi filmekben az autók, Bruce Willis pedig csak vigyorgott, a végén mindig ő nyert.

Anyám porszívózik. A kislányt ilyenkor kirázza a hideg; a porszívó hangja minden alkalommal olyan, mint egy ismerőse, akit rég nem látott, és aki nagyon kedves. Amikor anyám porszívózik, béke van, más hang, zaj, zörej elenyészik ebben a hangerőben, amely távol tart minden veszélyt. Hasonló a viszony a mosógéppel is, a mosógépnek azonban nincsenek olyan erős vállalai, néha köpköd, és anyám pánikol. A kislány a kisfiúval felkuponodnak a földre a kicsiszobában. Anyám közeledik, most már nem hallják egymást, és akkor bármit lehet mondani. Purc! Purc! Purc! A porszívó ormányától nem lehet menekülni, máris a talpukat szippantja, és most a hasukat. Csiklik! Van egy szőnyeg a falon is, amikor a kislány azt játssza, hogy fejjel lefelé keresi meg mindennek a helyét a szobában, akkor nemcsak minden fejjel lefelé van, hanem még a fejjel lefelé képben is van egy másik fejjel-lefelé kép, de ezt már nem láthatja mindenki, és soha nem próbálkozott azzal, hogy valakinek megmutassa. A fejjel lefelé világban csak arra kéne vigyázni, gondolja, hogy megfelelő magasságba húzzuk fel a lábainkat, nehogy megbotoljunk a magas küszöbben. Csillognak a porszemcsék a napfényben, anyám kikapcsolja a porszívót.

A kislány letörölheti a port a tévéről, a kisasztalról meg az oroszlánlába-iról, a tükör előtti polcra, ahol a hattyú lakik. Ilyenkor szembenéz magával; a tükörkép visszanéz, lép is tovább. Miután a tévés szobában is befejeződött a porszívózás, az ujjából fésűt csinál, és kifésülheti a perzsaszőnyeg rojtjait. Nagyapám már a csengő hangjáról fel lehet ismerni, hosszasan és erőteljesen nyomja. Anyám épphogy elrakta a porszívót, siet az ajtóhoz, kinyitja. Nagyapámnak borotválkozás utáni friss illata keveredik a bőrkabátból áradó illattal. Megpusztilják egymást anyámmal. Jókor jön, mondja anyám, most fejeztem be a takarítást. Na, lássam csak, és nagyapám besétál a nagyszobába, ügyes, ügyes, ide még mindig nem került fel a sötétítő?, kérdi, és átvonul

a tévés szobába, onnan a kicsiszobába, a kicsiszobából a folyosóra, és végül lehúzza a cipőjét az előszobában. Kér egy kávét?, kérde anyám, és már nyúl is az üveges szekrényben tárolt, sötétlila kávékészlethez. Elővesz két csészét, a cukortartót, megfőzi a kávét, ameddig nagyapám a kislány ellenőrzőjét nézi. Az öcsém elkezd ugrálni a fotelon, mutatja nagyapámnak, hogy ugrás közben meg tudja csinálni a spárgát. Mint Van Damme. Legalábbis próbálkozik. Ügyes, ügyes, Izsó, gyere, puszilja meg tata a homlokodat! Bevigym a kávét? Hozzad, hozzad, mondja nagyapám. Anyám kiküldi a kislányt egy hamuzóért.

Elhelyezkedik a sötétbarna fotelban, anyám a másikban, az oroszlán lábai ásítanak. Anyám mosolyog. Apámról beszélnek. Aztán az RMDSZ-gyűlésről. Le kell pecsételtetni a tagsági kártyát, fiam, mondja nagyapám. Anyám mosolyog. Rosszul teszi Pityu, hogy nem jön velem, nagyon rosszul teszi, mondja nagyapám. Dolgozik, most nem tud menni. Jó, jó, fiam, most dolgozik, a múltkor szombaton nem dolgozott. De ti tudjátok, fiam. Az öcsém most már a cigánykereket próbálja a folyosón, nagyot esik, anyám rászól. A kislány felül nagyapám ölébe, és arra gondol, hogy vajon apámnak miért nincs ilyen jó illata?

Anyám varr. Ennek a képnek olyan a hatása, mint a porszívó hangjának: az ismétlődő karemelgetések, anyám önfeledt arca, a fény – anyám nemcsak egyszer varrt, de ez a kép csak esti fényben mutatja magát, a tévés szobában. Kinn sötét van, a benti fény sápadt rózsaszínes.

Anyám néha az orrához nyúl; valami zavarja, megdörzsöli, majd karja ismét rááll a pályára, és ugyanazt a mozdulatot írja le, rajzolja a türelmet, a békét, az alázatot. Anyám varr, és minden megszűnik körülötte. Varr, és nem gondol semmire. Varrt a kislánynak bababábot, még haja is volt, sárga; varrta a szakadt nadrágot, zoknit, harisnyát, a leszakadt gombot. Még egy varrógép is került a házba, de a varrógép előtt már túlságosan kellett ráncolja a homlokát, hogy bármi is sikerüljön. Később pedig, amikor már az ipari varrodában dolgozott, nem volt se ideje, se kedve elővenni a varrógépet. Talán el is romlott, és a sárgás doboza még évekig pihent a kanapé mellett. Anyám varr az ipari varrógéppel, fehér köpenyben, ráncolt homlokkal, és mégis önfeledt mozdulatokkal viszi körbe a kórházaknak gyártott, műanyagból készült, egyszer használatos papucsot.

Az egyik legjobb munkás, ami azt jelenti, hogy normára dolgoznak, és ő nagyon sok papucsot meg tud varrni; naponta több százat. Összevarrják a két papucsformára vágott, érdes tapintású anyagot, azt kifordítják, és gumírozó géppel körbegumírozzák. Anyám mindkét gépen tud dolgozni. Lába

időnként dagad. Azt játssza, hogy egy papucs a kislánynak, egy papucs a kislánynak. A csoportfelelős, Manyi vagy Ildikó vagy Brigi sétál a gépsorok között, a kislány nem hallja, mit mond, de azt látja, hogy ideges. A kislány jött, hogy anyám adjon pénzt, hogy vegyenek kenyeret; ma adják ki a fizetést; és anyám délutános, csak este tízkor végez. A csoportfelelősnek nem kötelező a fehér köpeny. És megteheti, hogy valakit nem enged ki pisilni. Ha mégis kimegy az illető, lehet, hogy másnap már nem jöhet be dolgozni. De olyan is van, hogy valaki szinte minden órában kimegy pisilni. Megmegáll a csoportfelelőssel egy-két szót váltani, harsányan vihognak. Megteheti. És megteszi csak azért, mert megteheti, ő és a többiek nem. Anyám szép így, sötét hajjal, fehér köpennyel, enyhén szeplős, elszánt arccal. Alig harmincéves. Integget a kislány, anyám nem néz fel, az előtte ülő Rodica néni fordul hátra mosolyogva, hogy megszólítsa. A kislány nem szeret a varrodába járni; mindjárt szünet, hamarabb ért oda. Anyám felnéz, mintha egy álomból ocsúdna fel, és egy pillanatig nem tudná, hol van, ki ez a néni, ki is ő, és ki ez a kislány az ablaküvegnél. Hirtelen leáll a zúgás, még egyet-kettőt liheg a műhely, aztán szinte egyszerre állnak fel a fehér köpenyes testek, előveszik a hideg kávé, a szalámis vagy zsíros vagy pástétomos kenyeret, a cigit, és kijönnek. Anyám már rég kijött, hogy szóljon, nem adtak még pénzt, de egy kenyérre valót kértem, tedd el, és egyenesen az üzletbe menjél, vegyél egy kenyeret és egy tejet. Fagyit nem vehetek?, kérdi a kislány. A többiek mennek fagyizni. Anyám azt mondja, hogy most úgyis kell menjél kenyeret venni, holnap majd veszel fagyit. Megérkeznek a csicsergő néni, van, amelyik úgy ki van festve, hogy alig látszik a szeme.

Anyám nem cigizik, nem is fog, csak néha a barátnőjével, próbálkozik legalábbis, de nem tudja levenni a füstöt. Apám, ő igen, ő mindig is cigizett, de egy ideje már csak a lépcsőházban szabad neki, vagy a teraszon. Anyám lehajol, megpuszítja a kislányt, a kislány futólépésben távolodik a fehér köpenyes anyámtól, a zúgó gépektől, a festett szemektől, a cigifüsttől. Siet kenyeret venni, siet vissza játszani, mindenki ott van, még Levi is lejött ma.

Anyám lépteit a lépcsőházban nem lehet összetéveszteni. Pedig van olyan, hogy a kislány azt hiszi, hogy na, most, ez biztos ő lesz, és közben mégsem. A lépések továbbmennek, fel a harmadikra, onnan a negyedikre. Egyszer csak ajtónyitásra ébred; kiugrik az ágyból, kiszalad az előszobába. A kislány alszik már. Anyám azt mondja, jött a Mikulás – egy nagy zsák van mellette, teli papuccsal. Apám a konyhában cigizik, a nyitott ablaknál, Freddie Mercury hallgatja ráncolt homlokkal, még nem vette észre anyámat. Anyám beküldi a kislányt, és egy gondolat van a fejében, beakad, mint

a cérna a tűbe, hogy honnan a francból volt pénze inni. A papucsokat másnap reggel hárman fordítják, a fonákjáról a színére. Lehet közben rajzfilmet nézni, egyiket a másik után fordítani, a kislány versenyezik a kislánnyal, és mindig ő nyer. Anyám pedig időt nyer, ha nem a műhelyben kell kifordítsa a több száz papucsot, amit körbe kell majd gumírozni. Úgy rémlik, mintha még énekelt is volna a családi kalákában, amikor mondjuk jobb napja volt, de csak úgy rémlik. Captain Planet zenéjét viszont kívülről tudta a kislány meg a kislány, kívülről, belülről, mint ahogy a papucsot kell a fonákjáról a színére fordítani, három gyors mozdulattal, jobb kéz a jobb sarokba, bal kéz a bal sarokba, a kettőt egyszerre megfogni és áthúzni, percenként akár négyszer megismételni. Egyet édesapjának, egyet édesanyjának, egyet a kislánynak, egyet a kislánynak.

Anyám alszik. A hátára fekszik, hol az egyik, hol mindkét karját a feje mellé teszi, vagy a szemére, mint amikor a falnak állva a hunyó számol, amíg a többiek elbújnak. A kislány megpuszilja, és még maradhat tévét nézni, péntek van. Anyám arca puha, befogadó, néha a kezét is megpuszilja. Jó éjszakát, és szempillantás alatt el tud aludni. Apám már rég alszik. A kislány is. A tévé virraszt. Próbálta már a kislány is, hogy így háton fekve, felemelt karokkal aludjon el, de lehetetlen. A kislány a párnát kell ölelje, és néha, amikor már túl meleg a párna a lélegzetétől, megfordítja. Anyám alszik, és hajnal van. Apám nemrég ment el. A kislány átmegy az ágyukba, ott van már a kislány, de van még hely. Anyám alszik, és meg se rezzen, úgy alszik, mint egy királynő, gondolja a kislány a tévé fényében. Apám már régóta alszik, néha felmordul, a szobában meg lehetne mérni a levegő alkoholtartalmát. A kislány halkán egy almát rágszál, annyira halkán, hogy kábé tíz másodperc kell, ameddig leharap egy falást. Anyám alszik, és a kislány arra gondol, hogy vajon még él-e, még lélegzik-e, közelebb hajol és megnyugszik.

„Az én anyámnak nincs selyemruhája, az én anyámnak nem is állna jól”, és még egyszer a refrén, még egyszer a dal, minden nap, a marosvásárhelyi rádió kívánságműsora. A kislány délután jár iskolába, amikor anyám délutános, együtt ebédelnek. Néha apám is otthon van. Rendelésre dolgozik, parkettet csiszol, az apja szerezte a munkát. Amikor hívják, megy. Zsörtölődik, puffog, rugdolózik, mint egy régi Trabant, mielőtt beindulna. Éjszaka pedig köhög, hosszasan, a tüdeje tele van porral, csodálatra méltó, hogy megvan még mind a kettő neki. A kislány fél, hogy meg fog halni. A tavaly ilyenkor, húsvétkor hallotta, hogy mondja apám, nem kell idegeskedni, jövőre már nem kell idegeskedni, jövőre már nem leszek itt. Még itt van. „Jaj, hogy élvezem én a strandon, ott annyi a szép és jó, annyi vicceset látok

hallok, és még bambi is kapható.” Apám szürcsölve kanalazza a levest, és nem néz fel a tányérjából. Komoly erőfeszítést igényel még a pislogás is. Ő ül közepén, anyám velem szemben, a kislány már a napköziben. Apám egyszer felkapja a fejét, rám se néz, és azt kérdi botladozva, hogy mostál kezet? Mostam. Nekem ne hazudj!, mondja. Mostál kezet? Mostam, édesapám. Akkor menj, mosd meg még egyszer. Anyámra nézek. Anyám inti, hogy menjél. A folyosó hosszú, mire elér a kislány a fürdőszobába, megengedi a csapot, megvizezi a kezét, elzárja a csapot, megtörli a kezét, visszakullog a folyosón, az előszobában ránéz a karóra formájú, aranyozott faliórára, és megállapítja, hogy indulhat az iskolába. Visszalép a konyhába. Apám azt kérdezi, hogy hol voltál. Mostam kezet, mondja a kislány. Leül. A leves már kihűlt. „Peti iskolába megy”, másodiknak cukros laska van, az nagyon finom, a kedvence viszont a diós, de az ritkán van. Anyám mindig sok levest főz, egy nagy fazékkal, mintha még mindig a szüleinek és a három testvérének főzne. Apám, ha magánál van, mindig megkérdi, hogy megint az egész lépcsőháznak főztél? És ha magánál van, ha nem, minden ebédnél, a mai napig, elhangzik ez a mondat, hogy „hagyjad, mert teszek én magamnak”, erre anyám mindig azt mondja, hogy adjad csak, és apám nyújtja a tányérját. Az iskola öt percre van, a kicsiszoba ablakából lehet követni a járdát, ami a blokktól az iskoláig vezet. Látszanak a biológialabor ablakai és a második emelet ablakai. A biológialaborból pedig látszik a kicsiszoba ablaka. Néha már biológiaórán tudja a kislány, hogy apám magánál van-e, vagy sem: ha nyitva van az ablak, és a függöny nincs a helyén, akkor nem; ha be van zárva az ablak, és a függöny nincs a helyén, akkor sem, ha nyitva az ablak, és a függöny a helyén, akkor lehet, hogy igen. Még mielőtt elérnének a blokkig a kislánnyal, aki ugyanoda jár óvodába, az első emeletre, le lehet ellenőrizni a lehetőségeket; ha a lépcsőn csak minden második lépcsőre lép, és a végén nem lóg ki az utolsó, akkor minden rendben. Ha kilóg, akkor lehet, hogy nem. Ezekre az ellenőrző eljárásokra nincs szükség, ha mondjuk már félúton lehet hallani, hogy üvölt a Queen a konyhából. Akkor nincs hova bújni. A kislányt még leengedi játszani, de a kislánynak azt mondja, hogy te maradj fenn. Le kell üljön a konyhában, és hallgatnia kell, hogy apámnak nincs barátja, hogy egyetlenegy sem, hogy egy volt neki, de meghalt, egy barátom volt életemben, te ezt érted? És mondd meg nekem, kinek mondtam, azt te tudod, na, azt képzeld el, ilyen nem baszott Európa, hogy az én édesapám, ezt te érted, nem engedte, hogy szalámit egyek, szegény édesanyám adta a pénzt, és dugiba mentem szalámit venni, na, azt képzeld el. Aztán következik, hogy anyám a legszebb nő a világon, hogy olyan nő nincs

még egy, szeretem édesanyádat, mondja, most lemehetek-e, kérdezte a kislány, várjál, várjál, ezt hallgasd meg, szaki, bazdmeg. Apám nem hallgatta a zenét, élte a zenét, minden porcikájával, úgy mozgott a konyhában, mint Freddie Mercury a színpadon, szemét lehunyta, úgy koncentrált. Mozdulatai követték a ritmust, az erőt, apám egy művész, akibe beleragadt az élet, és nem tudta, hogy hozza ki magából, nem voltak eszközei, csak a pia és Freddie Mercury. Két kazettája volt: egy *greatest hits*, meg a *Barcelona*, amit Freddie, a szaki 1988-ban énekelt Montserrat Caballéval, annak tiszteletére, hogy Barcelona az 1992-es Olimpiai Játékok gazdája lesz. Elnézte neki apám még azt is, hogy homoszexuális volt, mert szaki volt. Gyere, gyere, állj fel te is, gyere, táncolj velem, és forgatott apám, kinn már lassan szürküldött, és apám forgatott, és *a so maszt go an ment an*, ha nem is minden nap, de szakszerű rendszerességgel élte át apám, újra meg újra kudarcának dallamát.

Anyám olvas. Egy kertben üldögél, ölében a könyv, előtte a pokrócon a kislány, aki még nincs egyéves. Nyár van, vagy kora ősz, anyám rövidnadrágban és rövid ujjú pólóban, gondtalanul ráncolja a homlokát. Mert így szokta, olvasás közben az olvasott szóra összpontosított figyelem nyomát lehet így követni. Akárcsak varrás közben, anyám az olvasással kizárja magát a világból; viszont ilyen körülmények között válnak a jelenlétének körvonalai láthatóvá. Húsz év múlva, mikor a strandon ül a *Nők Lapjával* maga előtt, ugyancsak a körvonalak szakítják ki a külvilágból az egyre megtévesztőbb jelenlétét. Ahogy telnek az évek, anyám egyre vastagodó teste mintha fokozatosan elnyelne. Arca besüllyedt a zsírpárnák közé, szemei valahonnan egy ablak mögül néznek vissza, melyet senki sem pucol meg húsvétkor. Anyám a vécén olvas a legtöbbet, és egyre kevesebbet. Az esti rituálé a következő: vacsora után elrakja az asztalt, mosogat, sepreget (felmosni inkább apám mos fel), az előszobában elrendezi a csipkét; télen időnként bekrémezi a csizmáit, az apám bakancsát, bezárja az ajtót, ha még nem volt bezárva; lehet, eszébe jut, hogy kivegye másnapra a fagyasztóból a húst; kiveszi, és miután vet egy pillantást a tévére meg apámra, aki eddig már édesen alszik, a legtöbbször bevonul a fürdőszobába. Pár éve még a szemüvegére is kell figyeljen, meg a telefonra, amit az öcsémtől kapott ajándékba, és úgy vigyáz rá, mint a szeme fényére. Okos a telefon, vékony és fehér, rendszeresen cserélgeti a tartóját, és most már vastagabb, de még mindig elegáns jobb mutatóujjával félénken nyomogatja a képernyőt, mintha nem is volna biztos benne, mintha tulajdonképpen csak az ő érintése által létezne.

Anyám elolvassa hát, ráncolt homlokkal a facebook-hírfolyamot, megnézi, hogy az öcsémnek hol lesz legközelebb fellépése, megnézi a *Nők Lap-*

ja-híreket, a horoszkópot, talán ma talált, talán nem. A holnapit babonából nem szokta elolvasni. Továbbít egy kör e-mailt, amit ha minél több személynek továbbít az ember, annál szerencsésebb lesz az elkövetkezőkben (az adok-kapok univerzális logika egyre meglepőbb formáiban mutatkozik, és egyre könnyebb a jutalomhoz férni). Leteszi a telefont, előveszi a könyvet, amelyet az öcsém nővérétől kapott ajándékba, felnyitja oda, ahol abbahagyta, elolvas egy-két oldalt, de a fáradtság folyton újraolvastatja a mondatok végét. Körvonalai egyre homályosabbak, és anyám leteszi a könyvet, leteszi a szemüvegét, és úgy néz a körülötte levő csempére, kádra, kagylóra, mintha nem is léteznének.

Anyám mindig nyer a kártyajátékban vagy römiben. Havonta egyszer átjönnek a szomszédok, vagy átmennek ők a szomszédba. Ilyenkor cigifüst van a nagyszobában, keveredik a konyakkal, a mosolyokkal, az izgatottság izzadságával, zámbo jimmyvel. Egy befőttesüvegből előveszik az aprópénzt, egyenlő részre osztják, kiosztják a kártyákat is, ritkábban a römöt, kitöltik a konyakot, pontosabban ezzel kezdik, de a sorrendet elmossa az ismétlődés. Apámat a második mozzanat érdekli a legjobban, ezért a játékmenet néha saját farkába harap, és azzal kezdődik, amivel véget ért. A joker anyámhoz kerül a legtöbbször, ezért huncutul mosolyog a szemben ülő fogorvos szomszédra, a kislány barátnőjének az apjára a legtöbbször. Asztalfőnél ül a fogorvos felesége, kedves az arca, puha a bőre, apró szemei mindig kíváncsian várnak valamit, ameddig ki nem kopik a kíváncsiság. Aranyláncok a nyakában, aranygyűrűk az ujjain, aranyfogak a zsebében. Anyám mellett ül apám. Apám mindig veszít, ő a leggyengébb játékos, de lehet csak azért, mert figyelmét nem hajlandó irányítani. „Ugye nem bántad meg, kérdezem százszor, ugye nem bántad meg, hogy jobb volna máshol, ugye nem bántad meg, itt van a szívem”, és az intermezzóban, amikor apám feláll táncolni, két kezét a szívére teszi, néha talán le is térdel, úgy kéri fel anyámat táncolni. A fogorvos vigyorog, a felesége zsebében kocognak az aranyfogak. „Egy jó asszony mindent megbocsát”, és „Ó, ó, milyen az élet” és „te jó vagy velem, kedvesem”. Aztán következik a párcsere. Apám lépéseit lehetetlen követni, de mégis, néha, egy fordulat erejéig megkegyelmez apám a fogorvos feleségének, és kedvesen vezeti egyik refréntől a másikig. „Egyszer megjavulok én, jó leszek majd...”

Létezik egy kép, amelyiken anyám boldog. Elégedett és szelíd, jóságos és tiszta, nyugodt és igaz. Anyám boldog, mert fia született. Tél van. A kislány kezeslábasba csomagolva, anyám az ölében tartja. A képen a két arc látható közelről – a mosolygós kislány és a mosolygós anyám, épp most győzték le

az időt. Anyámnak vállig érő, enyhén dajerolt haja van, szeplői is, arcának édeshideg az illata, mint a friss hónap. Nem tudom, ki fényképezte, de nem apám. Apám nem fényképezett soha, és nem szereti, ha fényképezik. Anyám még megjelenik egy képen ugyanilyen hajjal, ugyanabból az évből, talán: az első családi fotó, amelyiken négyen vannak, és a család él, a kép azt mutatja, hogy a remény sosem volt még ilyen tapintható. Anyámnak azonban hull a haja szülés után. Akárcsak az első gyerekekkel, most is rengeteg haját veszít, és a Mamaia '89-es fényképen már rövid a haja. A fényképész beállította a családot a tengerbe, térdig. Dél körül lehet, apám már megivott egypár sört, anyám arca is ezt jelzi, de még nincs minden elveszve – a tenger sós illata a garancia. A gyerekek az előtérben, a szülők mögöttük, fürdőruhában. A kislányt épp rajtakapja a kép, hogy elégedetlen a hasa és a test többi részének a viszonyával, és, habár talált egy megoldást, nem tudja eldönteni, hogy akkor most leleplezték-e vagy sem. A tévedés, hogy nem számolt azzal, hogy ha behúzza a hasát, akkor ahhoz, hogy megtalálja az egyensúlyt és ne görnyedjen be, ki kell húznia a hátát. Ő pedig nem húzta ki magát, és a beesett vállak a hasra irányítják a figyelmet. A kisfiú kétéves, krónikus légcsőhurutban szenved, az orvos a sós levegőt ajánlotta. Repülővel utazik a család, szállodában laknak, tíz nap a tengeren, a leghosszabb és a legluxusosabb kirándulásuk, tulajdonképpen az egyetlen, ha leszámítjuk a pár napos szovétai kiruccanásokat. Mamaia '89. Anyám azóta is dédelgeti a sós illatot. Egyszer lesz még alkalma felfrissíteni emlékeit, amikor az első család, akinek a gyerekére hivatalosan vigyáz, elviszi a tengerre férjestől (pedig apám azt mondta, hogy ő csak akkor megy délre, ha majd kötelező lesz az útlevél), hogy vigyázzanak az ördögfiókára, ameddig a szülők lubickolnak. Anyám nem tud úszni. Mamaián, '89-ben még próbálkozik apám azzal, hogy megtanítsa, de nem sok sikerrel. Anyám Jedden nőtt fel, vizet nem láttak ott, apám szerint, aki a Maroson töltötte gyerekkorát, úgy nyáron, mint télen. Viszont próbálkozni érdemes, előhozni anyámból a gyereket, aki fél, és teljesen apámra bízta magát. Anyám csak a víztől félt, de biciklizni sem tudott. Később bevallotta, hogy legjobban a tengeren szeretett félni a víztől. Azóta megszelídítette a félelmet, most már édes-sós illata van, még a fürdőkádban is, és minden családi fotón ott van az emléke, kivétel az anya-fia képen, amelynek olyan erős a friss hó illata, hogy felülír minden időt.

Hajnalban indul a busz. Anyám az ablakhoz ül, apám máris küldözgeti a puszikat. Anyám mosolyog, ő is küld egy puszit. Vigyázz a gyermekekre, apám nem érti a különösebb artikulálás nélkül ki (nem) mondott szavakat, de érzi, hogy mit mond anyám, azt is tudja, hogy mi következik. Vigyázz

magadra, teszi hozzá anyám, sokatmondóan. Apám mindkét tenyerét a szájához helyezi, belenyomja a csókot, és anyám előtt kiteríti. Anyám inti, hogy menjen csak, apám visszaint, hogy mindjárt, hogy várjon, hogy őneki muszáj megvárnia, hogy a busz kikanyarodjon a Ştefan cel Mare utcából a Hosszú utcára, neki muszáj integetnie, ha már anyámnak muszáj elmennie barackot szedni Magyarországra. Apám rágyújt, és sírhatnékja van, mint egy gyereknek, akit most hagynak először az óvodában. A gyermekek alszának, vigyázni fog rájuk, vigyázz magadra, kedvesem, kap észbe apám, hogy ismét mondja, hogy még egyszer mondja ki gyorsan, mielőtt még elindul a busz, csak indulna már, és mégse. Anyám előre néz, mintha a busz már elindult volna, aztán vissza apámra, aki most azt betűzi, hogy az ú t l e v e l ed megvan, anyám inti, hogy igen, ennedik ellenőrzés. Apámnak aztán ez lesz a rögeszméje, amikor valaki indul valahova, hogy az útlevel, egyszer, kétszer, háromszor, négyszer, hogy biztos legyen, hogy megvan, hogy el ne vesszen. Neki is lesz útlevele, egyszer próbálkozik ő is a külföldi munkával, elme-
gyek a mucsok tótokhoz gödröt ásni, ugyanabban az évben, novemberben, '91-ben vagy '92-ben, miután mindketten munka nélkül maradnak, a gyárak nagy részét felszámolják a városban, Imatex, Metalotex (az Encsel), marad talán a kábelgyár és persze a kombinát. A motor már bűg pár perce, leszáll a sofőr, lecsukja a csomagtartó ajtaját. Ettől a hangtól összeszorul anyám gyomra, apámra vet egy kétségbeesett pillantást, apám a sofőrt nézi, mire anyámra pillant, már feloldódott a kétségbeesés. Elnyomja a cigarettát, öklöbe szorított kézfejét a szívére helyezi, így mondja ki a búcsúüzenetét, hogy légy erős, szeretlek, betűzi a szót anyámnak, aki most hosszasan lehunyva tartja szemét, majd egy helyeslő mosoly kíséretében kinyitja. A busz elindul, apám úgy érzi, hogy feltépi a járdát, még küld egy csókot, amit anyám már nem láthat, csak a kar villanását, amikor a busz beveszi jobbra a kanyart. A Hosszú utcáról látszanak a nagyszoba ablakai és a terasz. Anyámnak sírhatnékja van, mint amikor egy munka nélküli anya először utazik külföldre, először megy egy teljesen idegen helyre dolgozni, barackot szedni, először hagyja itthon a gyermekeit hivatalosan, néha iszik a férjével.

A gyerekeknek mindig hoz Eugeniát, neki is azt hozott az anyja a piacról, Eugeniát és Napoca kiflit, mert a parizer kiflivel meg szánával a legjobb, egy hűvös szombat reggel, tízévesen. Anyám zsúfoltig teletömi a szatyrokat, és kötelességtudóan cipeli őket. A szatyorfülek olyan mélyre beássák magukat, hogy még hosszú percekig látszanak a sáncok. Nem fáj, szokta mondani, mikor a kislány simogatta aggódóan.

A konyhaasztal ilyenkor megtelik a bevásárolt áruval, és nem is terítik meg, hanem csak úgy, az asztal sarkánál esznek, főleg ha apám nincs ott-hon, mert terítetlen asztalnál szerinte csak a jeddiek esznek. De látom anyámat mosolyogni, mikor apám ezt jókedvében mondja, falatozás közben, a terítetlen, zsúfolt asztalnál. Ja, és az olajbogyó, anyám kedvenc csemegéje, csak ő maszlinának nevezi. Mai napig, ha vásárolni megy, maszlinát is vesz, virágot már ritkábban, azt szokott hozni apám. Mindenesetre mindig van a vázában, a nagyszoba asztalán. Anyám évekig arról beszélt, hogy milyen jó lenne, istenem, ha egyszer úgy tudnék vásárolni, hogy ne kelljen nézzem az árakat, és azt, amit szemem-szám megkíván. És lőn! Igaz, hogy csak egyszer, de akkor az öcsém elvitte az újdonsült Malljába, és azt mondta anyámnak, hogy azt vehetsz, amit akarsz, én fizetem. Anyám tapsikolt örömeiben, mikor nagyon örvendett, így csinált, mint egy kisgyerek. Jól állt neki. És mentek a polcok között a nagy bevásárlókocsival, anyám persze arra gondolt, hogy most jó lenne egy kis tartalékot biztosítani, cukrot, olajat, lisztet, csak utána következett, mit szeme-szája kívánt, megtelt a kosár, az öcsém fizetett, anyám enyhén zavarban volt, de azért mégis úgy érezte, hogy ez így jár neki, legalább egy ennyi, gondolta. Mesterien megoldja, hogy ezzel a felkiáltással igazságot teremt a világban, ahányszor csak teheti, betéved egy turkálóba, és megajándékozta magát egy használt pulóverrel vagy szoknyával, táskával, cipővel. Legendává vált, hogy apám számonkérő kérdéseire mindig az a válasz, hogy csak két lej volt. A Desperate Housewives shoppingláz generálta frusztrációt sikeresen semlegesítő használsruha-árúsítók apraja-nagyja pótolhatatlan szociális hivatást tölt be, és ahhoz képest nem örvend még az ennek megfelelő szociális státusznak – nélkülük a rendszerváltás által hangsúlyozott illúzióvesztettség, az (el)használt életek élénksége akár elviselhetetlenné is válhatna.

Jön az olasz holnap, a rendelést be kell fejezni, anyám túlórázik. Délután kettőkor ment be dolgozni, és hajnali ötkor jön ki. A busz hat órakor indul. Szeretett volna még darált kekszet sütni a fiának, most ez akkor nem jött össze. A ruháit, pontosabban a váltóruhát és a kosztümöt betette, meg a magas sarkú, barna cipőjét. Lezuhanyozik, apám főzi a kávé, szendvicset készít, és tíz perc múlva már mennek a buszhoz. A kislány alszik még. Anyám feje zúg. Talál egy ablak melletti helyet, apám integet, rágyújt, légy erős, szeretlek ésatöbbi, a sofőr lecsukja a csomagtartó ajtaját, a busz kifordul a Hosszú utcára, anyám fellélegzik, és a szeme lekoppan. A határnál megébred, mindenkit leszállítanak, megissza a kávé, megeszi a szendvicset, teste, feje, lelke sajog és ujjong, anyám a fiához megy Budapestre. Anyám fia tánc-

iskolába jár Budapesten, öt hónapja. Tél van még. Anyám fázik, mindenki fázik, de még nem szabad visszaülni a buszra. És hány éves a kisfiú? – kérdi a lila hajú néni anyámtól, tizenegy, válaszol anyám, tizenkettőt tölt júniusban. Jaj, hát, az nagyon fiatal, Isten éltesse sokáig! Hát, az akkor nagyon nehéz, nem irigyelem magát! Az én fiamat nem engedtem volna el semmi pénzért, de ki tudja... Tudja, hogy van, de nagy szerencse kell, mindenesetre, és biztos ügyes is, ugye? Nagyon ügyes lehet, hogy ha kiválasztották! Na, halljunk oda! Anyám bólogat, válaszol, mosolyog, sajnálkozik, amikor szükségés, a lila hajú asszony beszél és beszél és mesél, megállás nélkül, anyám szédül, kapaszkodik a hidegbe, tulajdonképpen nem is hallja, mit mond a nő, azt sem, amit ő mond. A busz végre átmegy a határon, anyám álmában megkínálja a nénit kávéval, a néni visszaköpi, és egy undorító fintort vág. Szolnok. Anyám álmában a műhelyben van, dobozfallak veszik körül, nagy sietséggel veszi le egyiket a másiktól, késsel bontja fel őket, majd két kézzel keresgél a hulladék között, de nem talál semmit, leborítja a dobozt, és leve-szi a következőt. Ebben is kutat, de nem talál semmit, leborítja a dobozt, és leve-szi a következőt. A távolból hallatszik a gépek morajlása, anyám kinyitja a szemét. Kinyújtaná a lábait, de nincs elég hely. A lila hajú ül mellette. A következő álomból már a kék metró bájos hangja ébreszti. Pöttyös utca kö-vetkezik. Az ajtók a jobb oldalon nyílnak. Anyám szeme most már végképp kinyílik, annyira, hogy amikor a kisfiú meglátja, el is tűnik benne, mint egy puha, meleg felhőben.

Anyám rendszeresen elmenekült a fürdőszobába, pontosan egy kád ha-bos vagy sósfürdős, forró vízbe. A kislány tudta, hogy amikor szólítja, akkor mehet megmosni a hátát, és ezt a pillanatot nagyon várta. Anyám háta egy-re görbébb volt, és mindig csodálkozott a kislány, hogy hogy is lehet ilyen nagy, kicsi keze többször át kellett szelje a felületet, hogy teljesen beszappa-nozza. Miután szappanos volt az egész háta, a tenyeréből medret csinált, és így mosta le, apránként a szappanhabot.

Anyám térdel a földön, az anyja teste mellett. Jobb kezével tartja a fejét, nem meri letenni, pedig már nem lélegzik. Anyám anyja megfulladt. Elcsuk-lott a hangja, elkezdett levegő után kapkodni, leültették a székre, anyám, az apja és anyám húga, anyám hozott egy pohár vizet, de az anyja intette, hogy nem kér, a mellkasára tette a kezét, majd kapálózni kezdett, amire mindenki megértette, hogy baj van, és hívták a mentőt. Beszéltek hozzá, hol moso-lyogva, hol riadt arccal, anyám mutatta, hogy lélegezzen, és vett egy mély levegőt, mintha az anyja így jobban megértené. Egy furcsa, állati hang jött ki anyám anyja száján, anyámnak a szülés jutott eszébe, és a hang í-jét kísérte

a test, anyám anyja lecsúszott a földre. Anyám húga jajveszékelt, anyám apja káromkodott egyet, hogy hallgasson már, erre anyám húga leborult a földre, könyörgött az anyjának, a mentősöknek, akik nem értek még oda. Anyám fogta az anyja kezét, és kereste a tekintetét, kereste az anyját ugyanazzal a kétségbeeséssel, amivel egész életében kereste. Anyám két kézzel nyomkodta az anyja mellkasát, aki hosszasan rángatózott, tekintete a plafonra szögezve. Anyám feláll, a fejét fogja, a hajába kapaszkodik, a húga kiszalad az utcára, segítségért kiált, visítózik, éles hangja keveredik anyám apjának a duruzsolásával, Lujzikám, Lujzikám, ismételgeti, jaj, Lujzikám. Anyám tekintete megakad a tévén, tisztaságibetét-reklám, always, kamraajtó, kredenc, asztal, minden a helyén, és akkor itt van az anyja, fekszik a földön, mozdulatlan, az apja mellette, úgy néz ki, mintha csókolná az anyját, anyám nem hall semmit, letérdel ismét az anyja mellé, fölé hajol és keresi a szívdobogásának a hangját. Fülét anyja mellére szorítja, és egy pillanatig nem tudja, hogy az ő szívét hallja-e, vagy az anyjáét. Még ver a szíve, mondja suttogva, még ver a szíve, anyja, anyja, édes anyukám, és fejét a jobb tenyerébe veszi. Mindjárt itt lesznek, már hallom is, hallod, apja, de az apja nem válaszol, mindjárt itt lesznek, meglátod, és simogatja az arcát. A fej egyre nehezebb, az anyja már nem pislákol. Az anyja halálának gondolata fortyog a bőre alatt, több irányból támad, a lábaktól felfelé, a karoktól befelé, a fejtől lefelé, mire a szívhez ér, anyám már nem érzi a saját testét, csak a forróságot, mintha forró vér ömlene ki a fülén. Keze reszket, anyám apja dermedten térdel vele szemben, anyám két kézzel fogja a fejét, és elkezd rázni, pofozni, puszilni, próbálja felültetni az anyját, hogy tudja magához ölelni, még itt van, persze hogy itt van, ez csak egy álom, és mindjárt vége, és az anyja ismét huncutul mosolyog majd. A test azonban ellenkezik, a halál győzött, anyám kínlódik, az anyja feje hol jobbra, hol balra csuklik. Anyám lemond, és visszahelyezi a földre. Az apja megkövesedve ül, berohan a húga, hogy itt vannak, jönnek, halljátok! A mentősök az elsők, akik őszinte részvétet kívánnak. Anyám lánya messze van, és amikor másnaposan a telefont felveszi, a hír nem jut el csak az agyáig, és az információ kommunikálásának a hiábavalósága miatt bosszankodik, lévén, hogy kétezer kilométerre van, nem tud tehát semmit se tenni, és különben is, ha már halott, akkor végképp nem lehet semmit se tenni, és lévén, hogy kétezer kilométerre van, még az anyját se tudja megölelni, akkor pedig minek ez a hír szerda reggel fél tízkor? Én most mit tudjak csinálni? Ezt a választ tartja az agya a leghatékonyabb reakciónak a sikeres kommunikáció érdekében. Anyám hangja elcsuklik, a forróság most tör ki belőle, vulkányszerűen. Anyám zokog, anyám lánya nem

hallja. Néhány évig, és talán még mindig, anyám hisztérikus nevetését mindig a zokogás veszélyezteti.

Anyám sír. Hangtalanul és a sötétben, nem látja senki, nem hallja senki, a zene hangos, és ami a színpadon történik, az lenyűgöző, csodálatos, ámulatba ejtő. Keresi anyám a szavakat, de szavak helyett csak könnyek jönnek ki a lelkéből, és csendesen utat mosnak maguknak az arcán, egyik a másik után, mintha igyekeznének valahova, gyülekeznek ők is leborulni a nagy erő előtt, ami a kisleányt a színpadra vitte, anyámat pedig a nézőtérbe. Apám ül a bal oldalán, apám apja a jobb oldalán. Rómeó és Júliát táncolják a pesti Opera színpadán. A kisleány egy szenvedélyes férfi lett, akárhányszor felugrik, megáll az idő, akárhányszor csókolja Júliát, megnyílik a tér, és mindenki belefér. Apám észreveszi anyám könnyeit, anyámra néz, és mosolyog, mert ő is sír. Megszorítja anyám kezét, anyám most már szipákol, és elengedi apám kezét, hogy előkeresse a zsebkendőjét (megtörténhet, hogy pont egy virágmintásat hozott, maradt egy-kettő a szekrényében, ahol az ünneplőblúzokat, harisnyákat, kombinákat tartotta). Apám apjának lekoppant a szeme az előbb, de ezt se látta senki. A vén fiú már kezd öregedni, az az igazság.